

Het landschap leeft weer, betoogde ik een jaar geleden (zie LANDSCHAP 2019-1), naar aanleiding van de steeds luider klinkende roep om nationaal landschapsbeleid. Die beweging heeft zich doorgezet. Zo verscheen afgelopen jaar 'Via Parijs, een ontwerpverkenning naar een klimaatneutraal Nederland' van het College van Rijksadviseurs. Daarin schetst het College een beeld van een rijker, hechter en schoner Nederland in 2050, waarin niet alleen de energietransitie, maar ook de landbouwtransitie en de woningbouwopgave zijn meegenomen. Ook publiceerde een groep Wageningse onderzoekers het ontwerp van een klimaatbestendig Nederland in 2120, met groene steden, een circulaire landbouw en meer ruimte voor bos, water en moeras. Ontwerpen die inspireren om na te denken over het landschap van de toekomst waarin de grote transitie een plek moeten krijgen.

Eigenlijk zouden dergelijke ontwerpen (ook) door het rijk gemaakt moeten worden, zoals vroeger de structuurvisies. Zo klinkt de roep om het vroegere ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) terug te brengen. Toen dit ministerie in 2010 werd opgeheven werden de taken verdeeld over verschillende ministeries: ruimtelijke ordening ging naar Binnenlandse Zaken. De Rijksplanologische Dienst was al eerder opgeheven. Ruimtelijke ordening op rijksniveau is inmiddels zo goed als verdwenen, al heeft het rijk nog wel verantwoordelijkheid voor grote infrastructuurprojecten, grote windmolenparken en waterveiligheid. Ruimtelijke ordening is nu iets voor provincies en gemeenten, die daar heel verschillend mee omgaan.

Er zijn echter provincie-overstijgende opgaven die op rijksniveau moeten worden aangepakt, zoals de uitvoering van het Klimaatakkoord als de Regionale Energiestrategieën onvoldoende opleveren. Ook de zorg voor het landschap, nog afgezien van landschapszorg in het algemeen, kent opgaven die om een nationale regie vragen zoals de kust en de veenweidegebieden. De huidige decentrale aanpak van het landschapsbeleid kan resulteren in een diversiteit aan landschappen, zoals vroeger, maar ook tot meer van hetzelfde.

Multifunctioneel landschap wordt nu gezien als oplossing om alle functies en opgaven een plek te geven in dit kleine land. Daarbij is het een uitdaging voor beleidsmakers, technologen en wetenschappers om efficiënte en effectieve functiecombinaties te ontwikkelen. Voor sommige landschappen zou ik echter een uitzondering willen maken. Het veenweidelandschap is goed te combineren met bepaalde vormen van natuur zoals weidevogels, rietlanden, veen en plassen, maar ik zou er liever geen grote bossen, windmolenparken of zonneweiden zien, ook al zijn die nodig voor het Klimaatakkoord.

De rijksoverheid lijkt weer enige regie voor het landschap op zich te willen nemen, zegt Henk Baas, hoofd landschap bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (zie Op Pad). De NOVI zou ook een rol kunnen spelen, Maar dan zou volgens het Planbureau voor de Leefomgeving de zorg voor het landschap wel beter geborgd moeten worden.

Cover **Mark van Veen**. Sliblandschap De Schorren op Texel. Al in de vroege historie probeert de mens in de Waddenzee het slib in te vangen en het land uit te breiden. Dit stuk is buitendijks gebleven en natuurgebied geworden.

JOS DEKKER, HOOFDREDACTEUR